

JODY DANE DUDLEY SHANNAK TAKODA GRAPPA-JO TADACK OXBOW  
MELODIE WINDY CIARA CLYDE KOBE SUUS ZEPP BALUGA DANA BOEF  
DORUS VERA ELS ROSA VAGOS ROCKY ROBIN MICKY CHAPPY KID TJI-  
CO SANDER JERRY TARZAN AYVAZ SAAR TARA DIEMER FRANKA LOLA  
BARTJE SLIM SHANTI ROBBIE TOOSJE DIRKJE MOLLY TAG JILL JAN SEM  
SWEEP QUEENIE TAN IRIS DJUNA RUBY SKIPPER SCOTTIE REX LUNA  
YANA HARLEY ROESJÖT JUMPER OJAS HAYA IRIS HOPE REBEL JOKO  
URSA AMBER WOEZEL SNUFFIE REMCO SACHA RESA TINUS RAF JONIE  
SONJA DAAN BRIT DAISY POLAR CHAVELLY KURT LORDY TIMMIEMORUS  
ANNA SJAKIE BULKA SOLE PRINCES BOETS ARCHIE IDEMO PUCK LAS-  
CO KEEES FESTA NOAH CUNO JAEEL HERTA CLEO ROSCO DUCO JITTE  
MISTY JEPPE THIJS URZAH QUATRO IWAN WOBKE BO TOMMY NELSON  
DAAN MOWGLI CHEETAH TOBY CASPAR DIVKA SPEJTER BAYCO FLOW  
KASTOR NIKOS BOYKE LAIKA AYA JANICE NINA ZOË NOA LUNE STER-  
RE VOOR ALLE HONDEN LOSSE BÉLI FEM RIVER YALA PIPPIN RAVI JOB  
GRITTE JETTE DAKS DONAR BESSI LOYD IVAN CAY ZORRO NIKKI ABBEY  
GEKE KOSJA PONGO AYBO PEPPER YODA WIGGLES HAYA BETTY KALVIN  
BOR YELLOW FLORIS DEAVOUR PIPO ROBIN BOET JOEPIE PIPPA BLISS  
WILLOW DRIVEN PREZZI GEM DEX FEALAN AYLA SPOCK FUTURA TETÉ  
POW WOVW GIJS JENS CLANNED JOYA YAZZEE ZA ZA ANTIS BAYKE JOJO  
MAKKER ROWAN GERRIT WILLOW BEER DJENNÉ ZION BREENA KATE  
MARLEY GRIFFIN YUNAH MURA RAY

WAT  
DOE JE  
MET ME

H  
H  
O  
O  
N  
N  
D  
D

Marleen van Baal

# COLOFON

## LIEVE HOND wat doe je met me

is een uitgave van:  
Edicola Publishing bv  
Postbus 2013  
7420 AA Deventer  
info@edicola.nl  
www.edicola.nl

edicola  
*Publishing bv*

Ontwerp [studio026](http://studio026), [www.studio026.nl](http://www.studio026.nl)  
Foto's Rob Wensveen, Nathalie Bauland,  
Femke en Laura



ISBN 978-94-93160-27-9  
NUR 431

© 2019 Marleen van Baal / Edicola Publishing bv  
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave  
mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een  
geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar  
gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij  
elektronisch of mechanisch, hetzij op enige andere  
manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming  
van de uitgever.

# INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	7
Inleiding	9
<b>Liefde</b> – Anne	11
<b>Respect</b> – Suze	25
<b>Reis</b> – Femke & Laura	39
<b>Kwaliteit</b> – Gerard & Judith	53
<b>Talent</b> – Rosemarijn	67
<b>Werken</b> – Daphne	81
<b>Kennis</b> – Alfred	95
<b>Leven</b> – John	109
<b>Balans</b> – Sam	123
<b>Samen</b> – Raymondo & Heidi	137
<b>Zien</b> – Petra	151
<b>Spiegel</b> – Corien	165
<b>Verbinding</b> – Ankie & Mattie	179
<b>Angst</b> – Kylèn	193
<b>Inzicht</b> – Marleen	207
Dank je wel	221
Foto verantwoording	223

# INLEIDING

“Als honden toch eens konden praten” wordt vaak verzucht en dat zou inderdaad heerlijk zijn. Stel je eens voor dat je tijdens een wandeling daadwerkelijk in een tweegesprek zou belanden. Wat zou je zeggen? Wat zou je vragen? Zou het andere informatie opleveren dan dat je nu al weet? Toch praten honden wel degelijk. Op hun eigen manier. Het is aan ons om hun taal te verstaan. Niet door in te vullen vanuit ons menselijk denken, maar door te observeren, uit te proberen en te leren zien wanneer een hond lekker in zijn vel zit. Ook je eigen rol is daarin belangrijk; ben je bereid en in staat je eigen (voor)oordelen los te laten? In mijn hondenwerk draait alles om InZicht. InZicht in je hond en InZicht in jezelf. Dat vraagt dat je stil gaat staan en gaat (in)zien wat er daadwerkelijk is. Dat vraagt wijsheid van ons en bereidheid om los te laten hoe het hoort en moet.

Met de hashtag #weeseenwijzebaas en de slogan “Samen leven, samen ‘zijn’” informeer en inspireer ik mensen met mijn kijk op honden. Daarnaast ben ik een verhalenverteller. Met ruim dertig jaar werken met honden en hun mensen heb ik zelf veel te vertellen, maar heb ik ook heel veel mooie verhalen gehoord. In mijn werk vertel ik ze door. Ter ondersteuning, als inspiratie en vaak ook als troost.

Voor *Lieve hond, wat doe je met me* heb ik verhalen verzameld en gebundeld van bijzondere mensen met hun geweldige honden. Het zijn stuk voor stuk verhalen die raken. Over mensen met hun hond en honden in het algemeen, met oog voor wat de hond hun verteld en bovenal geleerd heeft. Elk verhaal is gekoppeld aan een woord, dat de essentie weergeeft van het verhaal. Maar alle woorden staan samen ook voor een eenheid. Als je deze woorden samenvoegt, heb je een krachtige basis om daadwerkelijk het gesprek aan te gaan met je hond. Laat je meevoeren, laat je inspireren en vooral: laat je raken. Ervaar wat al die lieve honden met je doen.

Marleen

LIEFDE  
RESPECT  
REIS  
KWALITEIT  
TALENT  
WERKEN  
KENNIS  
LEVEN  
BALANS  
SAMEN  
ZIEN  
SPIEGEL  
VERBINDING  
ANGST  
INZICHT

# LIEFDE

**Onvoorwaardelijke liefde is de veilige bedding waarin een individu kan groeien. Als de hond weet dat er van hem gehouden wordt zoals hij is, geeft dat hem ook de vrijheid om zichzelf te zijn. Onvoorwaardelijk een relatie aangaan, dat is iets wat honden van nature doen en wij mensen kunnen daarvan veel leren. Met de zachtheid van liefde kunnen mens en hond een eigen plek innemen, elkaar ruimte bieden en grenzen aangeven. Daar waar het botst of schuurt in de communicatie zal hun liefde ervoor zorgen dat daarin samen een weg wordt gevonden.**

Anne zag Ruby en het was liefde op het eerste gezicht. Onvoorwaardelijk; van beide kanten. Hun verhaal leest als een liefdesgeschiedenis en dat is het ook.







Veertien jaar en dertien dagen waren Anne en Ruby samen. Echt samen. Waar Anne was, was Ruby. Anne ging wel eens een paar dagen weg zonder Ruby en ook op vakantie, maar altijd met een knoop in haar maag. Ruby verbleef dan bij mensen die zij goed kende, maar toch voelde Ruby zich daar nooit echt op haar gemak. Ze zat de eerste dagen voornamelijk te wachten tot Anne terugkwam en het duurde altijd even voordat zij een beetje ontspannen meedraaide in het huishouden van haar oppasser.

Het is eind 2014 als Anne en ik elkaar via de telefoon spreken. Ik wil haar heel graag interviewen over de bijzondere band met haar hond. Het wordt in het gesprek duidelijk dat Ruby aan haar laatste dagen begonnen is. We besluiten dat fotograaf Nathalie Bauland zo snel mogelijk langs gaat komen. Dat blijkt een goede keuze. In de tussenliggende tijd van nog geen twee weken tussen fotoshoot en interview overlijdt Ruby. Toch wil Anne het interview door laten gaan. "Het voelt goed om zo snel na het overlijden te praten over Ruby. Het helpt vast bij de verwerking" zegt ze. "Ooit las ik een interview met Loretta Schrijver en zij omschreef het verdriet na het overlijden van haar hond als het gevoel dat je een ledemaat moet missen. Dat is precies wat ik ook voel. Ik heb vrede met de dood van Ruby, maar ik ben compleet ontregeld. Ik mis een stuk van mij."

Anne ontmoette Ruby op vakantie in Skiathos, Griekenland, een eiland met een paar duizend inwoners, veel toerisme en een dierenasiel. Het asiel werd gerund door een pittige Schotse dame die getrouwd was met een Griek. Ze werd geholpen door vrijwilligers. Veel van de vrijwilligers zijn toeristen die op het eiland verblijven en die tijdens hun vakantie dagelijks één of meerdere honden uitlaten. Anne was zo'n toerist. Ze vond het een fijn idee dat als ze dan toch lange wandelingen ging maken, er een hond mee kon die wel extra aandacht en beweging kon gebruiken. Door het uitlaten van asielhonden, werd Anne zich bewust van haar liefde voor honden.

"Ik ben een dierenliefhebber. Ik hou van alle dieren, ik ben ook al jaren vegetariër omdat ik gewoon geen dieren pijn wil doen, maar honden hebben een speciale plek bij mij. En dat werd heel duidelijk in het asiel. Ik genoot van het samen zijn en samen wandelen. Honden zijn zulke

lieve en trouwe dieren.” Tussen al die honden, was er één hond die opviel, Ruby. “Ze raakte mij. Het was haar uitstraling, haar mooie ogen met natuurlijke eyeliner. Ze was ook steeds in mijn buurt, met een grote vanzelfsprekendheid. Ze koos mij echt uit. Dat vond ik fijn.” zegt Anne. “Vanaf het eerste moment was het duidelijk dat we bij elkaar hoorden. Toch ging ik terug naar Nederland zonder Ruby. Ik was helemaal niet ingesteld op een hond in mijn leven. Maar Ruby bleef constant in mijn gedachten. Na twee maanden besloot ik terug te gaan naar Skiathos om Ruby op te halen. En dat is het beste wat ik ooit gedaan heb.”

Ruby paste zich moeiteloos aan in Amsterdam. Ze ging overal mee naar toe en werd liefdevol ontvangen door de familie en vrienden. Ruby was een echte kindervriend en dat maakte haar ook een graag geziene gast bij vrienden met kinderen. Dat was voor Anne een zeer welkom gegeven. Anne: “Mijn vriendinnen kregen kinderen en gingen een totaal ander leven leiden. Opeens stond de zorg voor de kinderen centraal. Doordat ik met Ruby leefde, begreep ik hen heel goed. Ik had ook een zorgtaak, net als mijn vriendinnen met hun kinderen. Ik moest ook op tijd naar huis en kon niet aan alle activiteiten deelnemen vanwege Ruby. Door Ruby voelde ik mij niet buitengesloten. Juist niet.”

Anne is grafisch vormgever en Ruby ging elke dag mee naar haar werk en had daar haar eigen plek. De pauzes werden benut als uitlaatmoment in het nabij gelegen park. Toen Anne voor haar bedrijf op zoek moest naar een andere locatie, koos zij voor een pand dat weer dichtbij een mooi park lag. Voor Ruby. “Door Ruby ben ik mij ook gaan verdiepen in honden en hun gedrag. Ik heb de cursus gedragsbegeleiding gevolgd bij het toenmalige Van Hall instituut en een cursus tot hondentrainer.” Ook runde Anne, naast haar werk als grafisch vormgever, zo’n zes jaar lang een bedrijf in hondenverzorgingsartikelen. “Ik ging met een koffertje vol sprays, shampoos, oog- en oordoeckjes langs winkels. Het waren zulke mooie producten, maar ik beleefde geen plezier aan het verkoopgebeuren. Dat leuren langs de winkels past niet goed bij mij. Omdat ik zo geloofde in de producten en mijn klanten enthousiast bleven afnemen, heb ik het nog best lang volgehouden. In die tijd ontmoette ik een leuke man in het park waar ik Ruby uitliet. Hij liep daar ook met zijn hond Rex, een ruwharige terriër. We raakten aan de praat en hij bestelde shampoo

voor zijn hond bij mij. We lieten steeds vaker samen onze honden uit. Uren hebben we gewandeld en gepraat en dat groeide uit tot een relatie. Bartjan en ik zijn nog steeds gelukkig samen.”

Het asiel op Skiathos blijft ook nadat Ruby bij haar is komen wonen, een belangrijke plek innemen in Anne’s leven. “Elk jaar ging ik er een paar weken naar toe om te werken. Alles deed ik daar, van poep scheppen tot uitlaten. De angstige honden kregen extra aandacht van mij. Ik werd er vaak speciaal bijgehaald als er een zeer angstige hond binnenkwam. Ik heb iets met bange dieren. Het is zo mooi om hen te zien ontspannen door een rustige benadering en dat ze langzaam maar zeker vertrouwen opbouwen, maakt alle inspanning en tijd zo de moeite waard!” Anne helpt het asiel ook door een logo en website te maken en het promotiemateriaal vorm te geven. Maar daar blijft het niet bij: “In Nederland verzorgde ik vrijdagmiddagborrels en vroeg de aanwezigen een donatie voor het asiel. Ik ontwierp T-shirts die ik weer verkocht. Mensen in mijn omgeving wisten van mijn betrokkenheid en doneerden geregeld. Ik denk dat ik in al die jaren zo’n 50.000 euro heb verzameld voor het asiel. Ik heb het asiel zien veranderen, verbeteren en heb gelukkig ook de mentaliteitsverandering onder de bevolking van Skiathos meegeemaakt. Men ging bewuster om met het welzijn van de dieren. Steeds meer honden die werden uitgelaten aan de lijn in plaats van los op straat zonder begeleiding. Ook zagen meer eigenaren het nut in van castratie en sterilisatie van hun huisdier. Dat was een mooi proces.”

In 2013 besluiten Anne en Bartjan om voor een langere periode naar Skiathos te gaan. Drie maanden was hun plan. Tot die tijd was Anne vooral op werkvakantie daar geweest, geen ideale situatie om Ruby mee te nemen. Maar nu was er geen twijfel; Ruby en Rex gingen gewoon mee. Wel werd er alles aan gedaan om de reis zo aangenaam mogelijk te maken. Vliegen was geen optie. “Ruby in een kennel tussen de bagage onderin het vliegtuig? Geen sprake van!” zegt Anne zeer beslist. “We kochten een oude Chrysler, uiteraard met airco, haalden de achterbank eruit en blindeerden de ramen tegen de zon. Bovenop stevige verhuisdozen lag een matras, daarbovenop de hondenmanden. Als een prins en prinses hebben Rex en Ruby daar de hele reis bovenop gelegen. Ik had hotels voor onderweg uitgezocht waar honden welkom waren en



ook op de boot verbleven we met z'n vieren in een hut. Het was een heel avontuur, maar het is super goed gegaan!"

Ze huurden een huisje met een tuin en toen bij aankomst bleek dat er ook vijftien katten bij het huisje hoorden, was dat even slikken. Ruby en katten was geen goede combinatie. Maar het ging goed. De katten lieten zich niet wegjagen, ze maakten duidelijk dat het ook hun huis was en dat accepteerde Ruby gelukkig. Drie dagen per week werkte Anne in het asiel. Ze verrichtte alle werkzaamheden, liet de honden uit en ontfermde zich weer over de angstige honden. De andere dagen besteedde ze aan haar grafische werk en genoot ze, waar mogelijk, van Skiathos als een echte toerist. Samen met Bartjan, Rex en Ruby verkende ze het eiland tijdens lange wandelingen. "Ruby was al 13 jaar, maar liep gewoon mee. In de zon en ook behoorlijk lange afstanden." De geplande drie maanden werden overigens steeds wat verlengd en uiteindelijk gingen ze pas na een half jaar weer terug naar Nederland.

"Het was bijzonder om met Ruby terug te gaan naar de plek waar zij geboren is. Helemaal omdat er een jaar daarvoor een levertumor bij Ruby ontdekt was en de dierenarts voorspelde dat ze nog maar een paar maanden te leven had. Ik was ziek van verdriet, het idee dat Ruby er binnenkort niet meer zou zijn, was onvoorstelbaar. Eigenlijk is toen het afscheidproces al begonnen. Het half jaar in Griekenland, daar samen zijn en genieten van alles, was een cadeau."

Bij terugkomst in Nederland ging Ruby steeds minder eten en werd heel mager. "Eten was altijd al een dingetje bij Ruby. Ze was geen grote eter, maar ze at steeds slechter. Ik heb zelfs kogelbiefstuk voor haar staan bakken om er toch iets in te krijgen!" Ook het besef dat het definitieve afscheid naderde, werd steeds duidelijker. "Ik heb er enorm mee geworsteld" zegt Anne. "Ruby was voor mij als een kind. Ze hoorde bij mij. Ik wilde haar niet kwijt. Maar ik moest er wel over gaan nadenken. Ik wilde in ieder geval niet dat ze pijn had. Dat zou de grens zijn. Maar dan nog blijft het een moeilijk proces. Want wanneer heeft een hond echt pijn? Laten ze alles wel zien? Ruby viel af, maar bleef wel lopen en wilde nog mee op de fiets. Tot een week voor haar overlijden, blafte ze nog fanatiek naar katten op straat. Maar ook sliep ze soms zo diep dat

ik controleerde of ze nog leefde. Ik hoopte eigenlijk dat ik niet hoefde te beslissen, dat ze uit zichzelf dood zou gaan. Rustig, terwijl ze sliep."

Toen Ruby een paar dagen niet at en begon te spugen, nam Anne toch het moeilijke besluit. Ze wilde Ruby thuis in laten slapen, in haar vertrouwde omgeving. Anne kwam met Ruby bij een dierenartspraktijk met meerdere dierenartsen, met wie ze eigenlijk geen band hadden. Daarom zocht Anne via Google naar een dierenarts die aan huis kwam. Anne: "Het klinkt misschien raar, maar omdat Ruby van blonde vrouwen hield, heb ik een vrouw gezocht met blond haar. In werkelijkheid was ze niet zo blond als op de foto, maar ze was wel heel vriendelijk en meevlend. Dat voelde heel goed. Ruby is ingeslapen op haar eigen plek op de bank. Rex heeft aan haar gesnuffeld en heeft voor m'n gevoel ook echt afscheid van Ruby genomen."

Nadat ze was ingeslapen heeft Ruby nog een nacht op haar favoriete plek in de keuken gelegen. "Ik heb zo vaak verhalen gehoord over mensen die rouwden om hun huisdier, maar dat het zó erg zou zijn had ik me niet kunnen bedenken. Je wilt je hond bij je houden, je wilt eigenlijk geen afscheid nemen en tegelijkertijd gaat er van alles door je heen. Wil je begraven en zo ja waar dan? Of cremeren en wat doe je dan met de as? Ik kan me nu zelfs voorstellen dat er mensen zijn die hun dier laten opzetten. Zoals ze hier in haar mandje lag, had ze van mij mogen blijven liggen."

Terwijl Anne praat komt Rex bij haar staan en kijkt haar doordringend aan. "Het is zo fijn dat hij er is. Het lijkt net alsof hij voor me wil zorgen, hij is constant bij me in de buurt. Ik kan me dus nu ook voorstellen dat mensen alvast een nieuwe hond nemen als de andere oud wordt. Dan heb je altijd die ene hond nog als de oude overlijdt. Het is echt een troost."

Anne denkt voorlopig nog niet aan een andere hond. "Ik wil eerst het verdriet verwerken. En ervaren hoe het is om geen hond te hebben. Het kan ook zijn dat er nu ruimte ontstaat voor andere dingen. Ik hoef nu niet meer te zorgen, ik kan nu gaan en staan waar ik wil. Ik kijk wel wat er op mijn pad komt." Het is even stil en dan zegt ze: "Ik weet ook niet of een andere hond dat wat ik met Ruby had kan evenaren. Ruby en

ik waren zo verbonden met elkaar. Geen discussie, geen vraag. Alles was vanzelfsprekend. Dat was het. Het was vanzelfsprekende liefde.”

In juli 2019 spreek ik Anne weer. Het verhaal over haar en Ruby wordt opgenomen in dit boek. Het verhaal is een eerbetoon aan Ruby en hun bijzondere liefde. “Het leek toen onmogelijk om opnieuw van een hond te houden” zegt Anne “Tot ik een tekst las op Facebook waar de overleden hond als het ware een testament voor zijn baas achterlaat. De strekking was: *“Als ik dood ben geef mijn deken en bak dan aan een hond die het nodig heeft en zeg niet ‘ik neem geen hond meer want het verlies doet zo’n pijn’.* Er wachten talloze asielhonden op een nieuw huis, dus maak plaats voor een nieuwe.” Deze tekst zorgde ervoor dat ik ruimte voelde om een maatje voor Rex te zoeken. Geen vervanging voor Ruby, dat kan niet. Maar toen Yana in 2015 uit Roemenië kwam, stapte ze zo mijn hart binnen. Ze heeft enorm geholpen om mijn verdriet om Ruby te verwerken. Twee jaar geleden is Rex plotseling overleden, veel te vroeg. Al het oude verdriet kwam weer terug. Maar ook hier gaf Yana de steun die ik nodig had. Ik ben zo blij met haar!”



LIEFDE  
 RESPECT  
 REIS  
 KWALITEIT  
 TALENT  
 WERKEN  
 KENNIS  
 LEVEN  
 BALANS  
 SAMEN  
 ZIEN  
 SPIEGEL  
 VERBINDING  
 ANGST  
 INZICHT

# RESPECT

**Elke hond heeft recht op een plek in deze wereld; een plek die aansluit bij zijn eigenheid. Trek je deze gedachte door naar het samenleven met honden, dan is het vanzelfsprekend dat je hen met respect behandelt. Toch is de hond nog vaak ‘maar een hond’. Deze gedachtegang is het gevolg van oude ideeën over dieren: dat dieren geen gevoel hebben en minder waard zijn. Dat vanzelfsprekend van een hond wordt geëist dat hij luistert en doet wat jij zegt. Maar hoe kun je verwachten dat een hond jou vertrouwt als jij geen respect hebt voor zijn ‘zijn’?**

Suze’s leven staat in teken van honden, vooral van honden die de dupe zijn van die achterhaalde ideeën. Samen met haar man Fred zet zij creativiteit en humor in om zoveel mogelijk honden het respect te geven dat ze verdienen.







“Ik voel me sexy als ik dans” schalt het uit de laptop. In de kamer danst Suze Steenberg. Haar honden dansen blaffend met haar mee. Boets de oude dame van 14 komt met elk blafje met haar voorvoetjes van de vloer, Sjakie een kruising Pekinees huft op z’n achterpoten en Princes een kleine ruwharige kruising rent om Suze heen. Op de laptop speelt een filmpje over de honden in het dierenasiel van Orasje, Bosnië. Het liedje van Nielson is eronder gemonteerd. Tientallen honden kijken recht in de camera, dansen rond en maken blij contact met de kijker. Suze’s hart is door de jaren heen vaak gebroken bij haar werk met zwerfhonden en een stuk van haar hart ligt in dit asiel.

“Alle drie komen ze uit Orasje” vertelt Suze als de rust is weergekeerd en de honden tevreden op een kluijfe kauwen. Ze kijkt met zachte maar ook nadenkende blik naar haar trio. “Dat asiel is de hemel op aarde voor zwerfdieren, maar niets is zo fijn als een veilig thuis. Mijn honden hebben het goed hier en dat is waar het om gaat. Dieren moeten het goed hebben. Er is geen enkele zinnige reden te bedenken waarom je dieren slecht zou behandelen.”

Het leven van Suze draait om honden en om dieren in het algemeen die het niet goed hebben. Na jaren heel actief betrokken te zijn bij het asiel in Orasje en diverse stichtingen rondom buitenlandse honden heeft ze in 2016 besloten om het op haar eigen manier te doen. “Het is een wereld met emoties, liefde voor dieren en goede intenties maar ook vol hebzucht en elkaar niets gunnen. Ik was er klaar mee. Er ging zoveel energie zitten in al die bijzaken en het gedoe dat ik eigenlijk overal mee wilde stoppen. Maar daar help je de dieren niet mee.”

Samen met haar man Fred runt ze nu de 50-50 shop Steunt Dieren met Bestellingen. Ze verkopen zelfgemaakte items van hout en stof en de opbrengst gaat 100% naar goede dierendoelen. De meeste doelen zijn rondom honden, maar de populariteit wordt steeds groter en daarmee bereiken ze ook andere doelgroepen. “Ik had voor Sjakie van oude spijkerbroeken een snuffelpuzzel gemaakt, waarin hij lekker naar brokjes kon zoeken om zo z’n stress een beetje kwijt te raken. De puzzel werd door andere hondenmensen enthousiast ontvangen en ik kreeg de vraag of ik nog zoiets kon maken. De één na de andere bestelling kwam binnen

en voor ik het wist zat ik hele avonden achter m'n naaimachine. Ik werk uitsluitend met afgedankte materialen die ik hergebruik. Er zijn al speciale verzamelpunten bij hondencollega's waar men oude spijkerbroeken kan inleveren. Ook mensen met katten, paarden en konijnen bestellen nu snuffelzaken en daardoor zijn we ook goede doelen rondom andere dieren gaan steunen."

Het is 'we' want al is Fred Steenbergen niet een man die op de voorgrond staat en zichtbaar wil zijn, hij is wel degelijk een belangrijke persoon in het leven en werk van Suze. Ook hij was jaren geleden aanwezig bij de sterilisatie- en castratieprojecten in Bosnië. "We hebben samen de straten afgestruind om honden te vinden en te vangen. Waar Suze meer de organisatorische kant oppakt, houd ik me bezig met praktische en ondersteunende zaken. Ik ben ook van het filmen en foto's maken om de wereld te kunnen laten zien waarvoor we het doen. Een grappig filmpje met lekkere muziek eronder spreekt mensen aan en geeft ook gelijk onze boodschap door."

Fred is specialist in de IT, maar maakte vanuit zijn hobby wel eens zaken met hout. Nu maakt hij voor de shop allerlei dierenmeubels van afvalhout; van hondenmanden en voerbakstandaards tot egel-en vogelhuizen. "Het is echt een uit de hand gelopen hobby" zegt hij lachend. "Ik heb er zelfs speciaal een zaagtafel voor aangeschaft omdat er zoveel vraag was en het met de hand zagen niet meer te doen was." Fred maakt wat hij leuk vindt, maar ook op aanvraag en precies op maat. "Dat is vaak een uitdaging. Ik heb geen enkele achtergrond in houtbewerking dus ik maak alles naar eigen inzicht, vergaar informatie via Google en YouTube en vul dat aan met creatief denken."

In 2006 gaat Suze vrijwilligerswerk doen voor de Stichting Dierenopvang Bosnië. "Ik ben toen voor het eerst in Bosnië geweest en wat ik daar gezien had, brak mijn hart. Overal zwerfhonden, zieke pups, aangereden dieren en een bevolking die nauwelijks oog had voor het dierenleed. Afschuwelijk, absolute horror! Ik moest iets doen, maakte niet uit wat, maar dit leed moest stoppen."

Jarenlang is Suze een drijvende kracht achter deze stichting. "Dat past ook wel bij mij" zegt ze "Als ik het doe, dan doe ik het ook goed. Dan ga ik met 200% inzet, vol vooruit. Er waren sterilisatie- en castratieprojecten en ik gaf met een tolk voorlichting op scholen aan kinderen over honden en hondenwelzijn. Daar komt ook de slogan "Respect kost niets" vandaan. Die kinderen leren van hun ouders dat de zwerfhonden eng zijn. Ze leren hoe een dier daar weinig tot niets waard is. Met de voorlichtingsbijeenkomsten hoopten we het verschil te maken. Dat we de kinderen konden uitleggen dat de dieren niet eng of gevaarlijk zijn en dat ze het verdienen om met respect behandeld te worden."

"Het was een bizarre tijd" zegt Suze nadenkend. "Alles stond in teken van Bosnië. Fred en ik reden vele malen die kant op en zeker in het begin was dat nog een heel avontuur. Het was daar nog zo onrustig met de oorlog en de politiek." Ze maken veel mee in die jaren. Niet alleen het schrijnende dierenleed, maar ook intimidatie, bedreigingen, criminele activiteiten; niets wordt hen en de vrijwilligers met wie ze zich samen inzetten, bespaard. Fred knikt en zegt lachend "Ja, als ik dit allemaal geweten had!" "Nou" zegt Suze "het zo sowieso een wonder dat je het al zolang met me uithoudt, Fred, ik was allang gestopt als ik jou was!"

Humor is een sterke verbindende factor tussen Fred en Suze. "Moet ook wel" zegt Fred "anders red je het niet samen. Hoe vaak we niet op het punt hebben gestaan om te stoppen met het vrijwilligerswerk... Overheden die complete projecten dreigden neer te leggen, honden die ondanks alle goede zorg toch onder je handen overlijden, roddel en achterklap binnen de rescue wereld waar men je echt persoonlijk mee probeert te raken; het is vaak zo frustrerend dat het uitzichtloos lijkt. Maar ja, als je stopt zijn de dieren de dupe. Als je dan samen, soms best harde, grappen kunt maken, relativeer je alles snel en kun je weer door met de dingen die er écht toe doen."

Hun allereerste hond was Morus. Niet uit Bosnië maar uit Polen. "Een vriendin van mij ving daar honden op en ik zag een foto van Morus, 14 jaar oud. Er was iets wat me raakte, middenin m'n hart. Ik zei: "Die wil ik wel in huis hebben". Mijn vriendin raadde het ten stelligste af: "Die wil je echt niet hebben. Hij is onbenaderbaar, als je 'm aankijkt wordt

hij al kwaad. Ik krijg 'm niet eens in een hok al zou ik het willen." "Maar ik zag wat anders en ze hebben hem toch in een bench gekregen en hier afgeleverd. Ik was overal op voorbereid toen de bench in de tuin werd gezet, maar niet op wat er gebeurde. Het deurtje ging open en ik zei: "Morus" en hij liep de bench uit, zo recht in m'n armen. Ik kon hem optillen, knuffelen, álles. Vanaf dat moment was hij mijn schaduw, hij heeft nooit aan de lijn gelopen. Waar ik was, was hij. We waren zo verbonden met elkaar."

Morus was zo relaxed naar andere honden dat er al snel honden bijkwamen. "We zijn geen voorstanders van honden massaal naar Nederland halen voor herplaatsing. Castratieprojecten, het ondersteunen van opvang ter plaatse en adoptie op afstand zijn de zaken waar we ons hard voor maken. Maar we hebben er wel voor gekozen om af en toe dieren in huis te nemen die nog maar kort te leven hebben of die om een of andere reden geen kans hebben in het asiel. We bieden ze een fijne plek en laten ze ervaren dat ze echt gewenst te zijn."

Hun huidige drie honden zijn hier het voorbeeld van. Boets is de laatste die erbij gekomen is. "We wilden een andere bejaarde hond, Vrcko, meenemen uit Orasje, maar die was qua gezondheid zo slecht dat we het niet aandurfd. Boets mocht mee in zijn plaats en wat geniet ze van haar leven hier! Ontroerend om te zien hoe ze veranderd is in een vrij en blij dametje." Suze vervolgt "Princes is nu 9 en ze zou hier in opvang komen om doorgeplaatst te worden, maar zij is fysiek echt een drama. Haar poten zijn scheef gegroeid, waardoor ze op een hoge dosering pijnmedicatie staat en het afwachten is hoe lang ze het nog volhoudt." Dan kijkt ze naar Sjakie. Hij kijkt terug, terwijl zijn ene tand zichtbaar naar buiten steekt langs zijn wat scheve bekje. "En Sjakie... Sjakie was na een periode van opvang bij ons geplaatst in een fijn gezin maar daar kon hij niet aarden. Hij vindt vreemde mensen echt niet leuk. En toen hij hier weer terug kwam, was het duidelijk dat hij hier hoorde. Sjakie is nu waarschijnlijk 15 jaar oud, maar nog in de kracht van zijn leven!"

Het is opvallend hoe makkelijk de drie honden met elkaar omgaan. Ze nemen hun plek in en geven en gunnen elkaar de ruimte en de aandacht. "Eigenlijk is dat altijd zo hier" zegt Suze "Ik denk dat het komt omdat we

ze zo volledig accepteren zoals ze zijn. Dat geeft ze rust en stabiliteit." "Ze hoeven hier ook niets" zegt Fred "behalve gelukkig zijn. We gaan met ze naar gebieden waar ze lekker kunnen struinen, in het bos of naar het strand. We letten erop dat ze zich veilig voelen, zowel buiten als hier binnen. Ze slapen bij ons op de slaapkamer en als we weg moeten, gaan ze mee of één van ons blijft thuis. Dat is onze keuze en daar voelen we ons prettig bij en de honden duidelijk ook."

Toen Morus in huis kwam, dachten Suze en Fred dat hij hooguit twee maanden zou blijven leven. "Maar hij werd 18! We hebben vier jaar van hem genoten." Dat geluk hebben ze niet altijd gehad. Sommige oude honden die uit het asiel konden overkomen, gingen na een paar heerlijke weken vol liefde en verwennerij heel plotseling achteruit. En ook jongere honden leefden soms veel korter dan verwacht. "Elke keer is het afscheid hartverscheurend. Je wil ze aan de ene kant zolang mogelijk bij je houden, maar ook hier zijn we heel rechtlijnig in: het welzijn van de hond staat voorop. Geen enkel dier hoeft pijn te lijden. Als pijnmedicatie niet meer werkt en de kwaliteit van leven komt in het geding, dan is er maar één keuze en dat is de hond een waardig afscheid gunnen."

Alle honden die bij Suze en Fred hebben geleefd hebben hun eigen verhaal. Hoe ze er gekomen zijn, waar ze vandaan kwamen en welke bijzonderheden ze hadden in hun gedrag of uiterlijk. "Elke hond heeft ons iets geleerd. Over honden, maar ook over onszelf. Door voor ze te kiezen en ze in je leven te halen, ga je een verbintenis aan en stel je je hart open. Dat je hart breekt bij het afscheid, is iets wat je erbij neemt." Als ze samen beginnen te vertellen, komen de mooiste verhalen naar boven. Zoals Bulka de zwarte Pittbull-mix, de grote liefde van Fred, die uiteindelijk 4 jaar na hun eerste ontmoeting, toch haar plek kan krijgen bij Suze en Fred. Of Sole, die Suze en Fred als pup in het asiel hebben zien komen en op 9 jarige leeftijd in huis halen en hem, helaas maar heel kort, nog een zachte mand hebben kunnen bieden.

Als honden overlijden krijgen ze een plek in de herinneringen, via foto's en verhalen en als vlinder op de huid van Suze. "Alle honden, maar ook de katten en de hamsters waar we afscheid van genomen hebben, krijgen een eerbetoon. Ik laat een tatoeage zetten na elk afscheid. Zo



blijven ze zichtbaar en houd ik ze onder m'n huid, net als toen ze bij ons kwamen.”

Suze: “Honden geven me reden om te leven. Dat klinkt misschien zwaar en dat is het soms ook best. Ik heb een vorm van reuma waardoor mijn gewrichten hypermobiel zijn en ik altijd, dag en nacht, veel pijn heb. De honden geven me plezier en lichtheid. Ik móet met ze naar buiten, ik móet voor ze zorgen. Als ik die blije bekkies zie, dan weet ik waar ik het voor doe. Daardoor lukt het me ook om elke keer weer achter die naaimachine te kruipen en blijf ik gemotiveerd om originele snuffelzakken te maken. Er zijn zoveel honden die hulp nodig hebben. Zij helpen mij om mijn pijn aan te kunnen en ik help hen op mijn manier, zoveel en waar ik maar kan.”

“En voor iedereen die niets met dieren heeft, ook goed, maar laat ze met rust. Doe ze niets aan. Ze hebben recht om er te zijn. En wat maakt het jou uit? Het feit dat je niets met dieren hebt, houdt niet in dat je ze pijn of ongemak moet bezorgen. Heb gewoon respect voor ze. Respect kost niets.”



LIEFDE  
RESPECT  
REIS  
KWALITEIT  
TALENT  
WERKEN  
KENNIS  
LEVEN

BALANS  
SAMEN  
ZIEN  
SPIEGEL  
VERBINDING  
ANGST  
INZICHT

# INZICHT

**Wat gebeurt er nu eigenlijk? Waarom wordt er zo gereageerd? Dit soort vragen zijn goud waard in de relatie met je hond. Door je af te vragen wat, hoe, wanneer en waarom iets gebeurde, ontstaat er inzicht. In de situatie, in je hond èn in jezelf. Bij een prettige ervaring leer je wat je in het vervolg kunt herhalen. Bij een negatieve ervaring krijg je helder waar de verbeterpunten zitten. Door eerlijk te kijken naar de antwoorden ontstaat inzicht; de sleutel naar een volgende fase in de relatie tussen jou en jouw hond.**

“Als je oordeelt stop je met kijken” is een uitspraak van Wayne Dyer die ik graag onderschrijf. Toen ik doorhad dat ik beter kon vragen dan oordelen, kon ik de lessen van honden oppakken. Kon ik veel van hen leren, over honden en over mezelf.







“Kijk dit is Dorus” zei mijn moeder glunderend. Ik kan het gevoel van aan verbijstering grenzende verbazing nog zo terughalen. Wat was dat? Mijn moeder hield een lichtbruin diertje op haar hand en drukte dit koesterend tegen haar boezem. Het leek wel een cavia met te grote oren. Ik was zes jaar en was totaal overrompeld. Een hond? Bij ons?

Met slechts zes weken oud waren Dorus en haar nestgenoten afgegaan in het dierenasiel. Mijn moeder had voor haar gekozen omdat ze zo bang achterin zat en geen contact maakte. Dorus' leven stond op z'n kop en dat van ons duidelijk ook. Niet gehinderd door enige kennis begon ons gezin aan het opvoeden van het blonde pupje. Dat mijn liefde voor honden niet van een vreemde komt, blijkt wel uit het feit dat mijn moeder in haar enthousiasme geboortekaartjes rondstuurde naar familie en vrienden. Het was 1973 en laten we zeggen dat dit als zeer ongebruikelijk werd gezien, maar mijn moeder trok zich daar niets van aan; Dorus was ons nieuwe gezinslid.

In de jaren daarna ontwikkelde zich in mij een grote affiniteit met honden. Met buurhond Vera, een prachtige zwarte labrador, struinde ik uren langs de rivier. Ik leerde haar kunstjes, ging op zaterdagen mee naar de jachttrainingen en ik droomde van een eigen Vera. Tegen het eind van mijn middelbare school was 'werken met honden' regelmatig onderwerp van discussie met mijn ouders. Mijn vader riep steevast dat je er geen boterham in kon verdienen en mijn moeder begreep me wel maar adviseerde me toch vooral te gaan studeren. Je kon tenslotte altijd nog iets met honden gaan doen naast een echte baan. Ik weet nog goed hoe boos ik werd in deze gesprekken, ik wilde het zo graag! Maar toch besloot ik 'wijs' te zijn en ging ik studeren in Utrecht.

Na een jaar genieten van het studentenleven en halfslachtig mijn best doen op de Lerarenopleiding, stond ik op een kruispunt in mijn leven. Ik was niet gelukkig; ik bleef maar dromen over werken met honden. Tot één van mijn huisgenoten aankwam met een piepkleine advertentie, uitgeknipt uit het huis-aan-huis blad: Dierenasiel Utrecht zocht vrijwilligers. Dat stukje papier en de bemoedigende woorden van mijn huisgenoten maakten dat ik de stap zette. Ik ging solliciteren.

En zoals ik dat geleerd had, kleepte ik mij keurig aan voor het sollicitatiegesprek. Jasje, nette spijkerbroek, pumps... De beheerder keek me aan alsof ik van Mars kwam. Of ik me wel realiseerde dat het vies werk was. Met poep scheppen en hokken schrobben. Ik zat daar met een grote glimlach, zo overtuigd dat dit werk bij mij paste dat ik het voordeel van de twijfel kreeg. Ik mocht de volgende dag proef komen draaien. En dat deed ik en ik bleef, fulltime. Ik was thuisgekomen.

In het asiel was alles een feest. Ik werkte zowel met de honden als de katten, achter de balie, in de ziekenboeg en ik assisteerde de dierenarts. Het allround inzetbaar zijn, gecombineerd met mijn enorme leergierigheid, werd beloond met een vaste aanstelling en daarmee gepaard gaande verantwoordelijkheden zoals het vervangen van de beheerder bij afwezigheid.

Ik genoot van het verzorgen van alle dieren, maar de quarantaine vond ik toch het allerleukst. Daar kwamen de honden binnen die gevonden waren. Waarvan de achtergrond en het gedrag onbekend was. Dus dat was observeren, kijken, aanvoelen, uitproberen en dat was elke keer weer een aantrekkelijke uitdaging. Want een stevige Rottweiler uit het nachthok halen, terwijl hij je al grommend argwanend aanstaart, vraagt wel om de nodige creativiteit. Juist dit werk zorgde ook voor mijn interesse in gedrag van honden. Waarom doen ze wat ze doen? En waarom doen ze bij jou anders dan bij mij? Wat was dan de rol van alle partijen? Een paar collega's waren goed in het resocialiseren zoals dat toen werd genoemd. Honden werden getraind op het terrein van het asiel en ik zat op de vuilcontainer de kunst af te kijken. Het was de tijd van de slipketting. Martin Gaus was een *rising star* op tv. Maar wij deden het natuurlijk beter vonden wij, want wij fluisterden de commando's. Alleen de correctie ging gepaard met een harde 'foei!'. Het werkte, tenminste naar de maatstaven van die tijd.

Ik droomde nog steeds van een eigen hond en toen mijn huisgenoten akkoord gingen, oriënteerde ik me op een gezellige middenslag kruising. Echter de honden die ik op het oog had, waren ook zo weer herplaatst. Op een ochtend stond Boef, een knoeperd van een Bouvier, piepend bij het hek van het uitlaatterrein; het leek wel alsof hij mij riep. Boef was een begrip

in het asiel, in beslag genomen wegens verwaarlozing, zat hij al lange tijd bij ons. Hij was echt geen partij voor mij. Boef dacht daar anders over. Hij maakte mij overtuigend het hof. En ik...ik viel als een blok voor hem!

Boef ging met mij mee en alles ging goed. Tot de derde dag. Ik was mijn kamer uitgelopen en toen ik terugkwam, stond ik oog in oog met een grommende Boef. Ik mocht niet naar binnen. Van schrik liet ik mijn sleutel vallen en toen ik deze wilde pakken zag ik ongeveer tien centimeter van mijn gezicht een rij ontblote tanden en hoorde ik een vervaarlijk gegrom. Het zweet brak me aan alle kanten uit en mijn hoofd draaide overuren. Alles wat ik geleerd had tuimelde over elkaar heen en ik keek weg, terwijl ik langzaam naar achteren schuifde. Op de gang vroeg ik Boef of hij mee ging en als een blad aan een boom veranderde hij in zijn blijde zelf. Ik ontdekte dat, wanneer ik als eerste ergens naar binnen ging, hij dat oké vond, maar wanneer hij als eerste ging niemand meer binnen kwam. Handig om te weten, maar ook zeer onhandig om mee samen te leven.

Op het asiel werd mijn verhaal aangehoord en een collega nam Boef mee aan de riem. Boef volgde als een schoothondje. Ik nam de lijn over en werd over het terrein gesleurd. En daar was de klik in mijn hoofd: als Boef bij mijn collega volgt en bij mij niet, moet ik veranderen. Dit besef was het startsein naar een heel nieuwe kijk op omgaan met honden. Ik leerde te kijken wat een hond nodig had en kon dit vertalen naar eigenaren. Het was allemaal nog in de kinderschoenen, maar de fundering van waar ik nu nog steeds voor sta, werd toen gelegd.

Na een periode van veel vallen en opstaan besloot Boef van de een op andere dag dat er genoeg strijd geweest was en hij en ik werden de beste maatjes. Hij verhuisde mee naar Oost Groningen waar ik met mijn toenmalige partner een asiel ging runnen. Hij kreeg gezelschap van Kid, de Greyhound, Tjico, een Oudduitse herder, een bejaarde heer op leeftijd en Chappy een Tervuerense herder. Allen met een rugzak en totaal verschillend in gedrag en behoeften. Het was een bonte boel, met ook nog eens twee katten erbij.

Het was een mooie tijd waarin mijn kijk op honden steeds meer vorm kreeg. Het observeren van hondengedrag werd mijn tweede natuur en

dat maakte het matchen van de honden aan nieuwe eigenaren makkelijker. Door allerlei omstandigheden zowel zakelijk als privé kwam er vroegtijdig een eind aan het werken in het asiel. Ik ging parttime werken bij KPN, toen nog PTT, en naast mijn werk liet ik honden uit, had ik logeerhonden en verzorgde ik workshops en privélessen voor hondenbazen. Ik gebruikte het woord inzicht al regelmatig, maar besepte nog niet dat dit echt mijn woord zou gaan worden.

Toen Boef overleed, leek mijn wereld te vergaan. Het verdriet was enorm. Ik had nooit beseft hoe pijnlijk het gemis van een hond kon zijn. Ik vluchtte in mijn werk en volgde de HBO opleiding Personeel & Organisatie. Uiteindelijk kwam ik in een managementfunctie terecht. Ik werkte veel en een hond hebben was daardoor geen optie, maar er ging geen dag voorbij dat ik er niet naar verlangde.

Het vele werken eiste zijn tol en dat ging mis. Ik kreeg een burn out en niet zomaar een, het was een hele stevige met diverse complicaties, zowel mentaal als fysiek. Ik kon een periode vrijwel niets meer. Ik kwam alleen nog met de auto op plaatsen waar ik de mensen goed kende. Het was een lastige tijd, die behoorlijk uitzichtloos leek. Tot ik gevraagd werd op een Karabash te passen. Ayvaz, een Turkse herder van 1,5 jaar. De eigenaar ging voor een aantal weken weg en hij vroeg mij om voor zijn hond te zorgen. Ik ging kennismaken en ondanks dat Ayvaz me nauwelijks een blik waardig keurde, was er 'iets' waardoor ik besloot de zorg op me te nemen. Vanaf dat ik hem de eerste keer aan de lijn had, veranderde er van alles in mij. Ik voelde energie, ik wilde voor hem zorgen en opeens kwam ik buiten, want Ayvaz moest eruit.

Het leven met Ayvaz is op veel manieren een keerpunt geweest. Door hem kwam ik uit mijn burn out, maar ook leek al mijn tot dan toe opgedane kennis waardeloos. Mijn manier van begeleiden en trainen ketsten af op zijn ondoordringelijke stoïcijnse houding. Het leek net alsof hij mij uitsluitend tolereerde als zijn verzorger omdat het nu eenmaal zo was en hij geen andere optie had. Als ik hem meenam naar de hei, ging hij rennen, heel ver bij mij vandaan. Ik ging zitten met een boek en een flesje water en wachtte tot hij terugkwam. Als mensen vroegen waar mijn hond was, wees ik naar het witte stipje in de verte. Elke dag werd

het iets beter, maar de echte ommezwaai kwam toen ik het boek Kalmerende signalen van Turid Rugaas in handen kreeg. Opeens vielen er puzzelstukjes op hun plek. Ik keek opnieuw naar Ayvaz. Ik maakte een grote verdiepings-slag in écht zien en willen begrijpen. En het leek alsof Ayvaz het direct voelde; vanaf dat moment wilde hij wél bij me zijn.

Met Ayvaz is de visie van mijn werk echt tot wasdom gekomen. Hij was zo puur, zo anders, dat ik heel goed op hem moest afstemmen met alles wat ik deed. Als ik niet oprecht was, negeerde hij me. Als ik onterecht boos werd, was hij dagen gepikeerd. Hij groef de grootste kuilen in mijn tuintje, sliep ook met min tien het liefste buiten en postbodes waren hun leven niet zeker. Waar hij als jongvolwassene nog goed overweg kon met andere honden, werd hij in zijn volwassenheid gevaarlijk onverdraagzaam, met name naar reuen. Wandelen op de hei was geen optie meer, maar hij had wel veel beweging nodig. We sjouwden vervolgens dagelijks samen door dorp en buitengebied en als we een hond tegenkwamen, keek hij eerst naar mij en dan besloten we samen of het wel of geen match zou zijn. Ayvaz en ik vonden ons eigen wiel uit en dat was vanaf dat moment de norm voor elke hond die nog in mijn leven kwam. Elke hond is anders, elke hond verdient een individuele begeleiding.

In 2006 werd mijn prachtige dochter geboren en Ayvaz beschermde haar en mij met grote gedrevenheid. Maar toen mijn dochter begon te lopen, bleek Ayvaz daar niet mee om te kunnen gaan. De combinatie van zijn inmiddels ontstane fysieke klachten en haar bewegelijkheid resulteerde in een bijtincident. Mijn liefde voor hem en de liefde voor mijn dochter strenden met elkaar. Het gaf een geheel nieuwe dimensie aan mijn kijk op honden, kinderen en veiligheid. Het was een pijnlijke maar uiterst leerzame tijd, waarin het managen van hond en omgeving tot in detail nodig was. Vanaf die tijd is management van hond en omgeving een vast gegeven in mijn omgang met mensen en honden.

Ayvaz overleed eind 2008 en waar ik dacht dat ik na hem nooit meer van een hond zou kunnen houden, bleek een leven zonder honden helemaal niet mogelijk voor mij. Ik voelde me ontheemd. Dus ik ging me oriënteren en waar ik altijd gekozen had voor herplaatsers besloot ik voor een pup te gaan. In 2010 kwam Franka de Duitse herder in mijn

leven, na een half jaar herplaatser Lola de Australian Labradoodle en in 2014 kwam de hekkensluiter: puppy Bartje, een ruwharige Jack Russell Terriër. Alle drie zo verschillend, wat best een uitdaging oplevert in het dagelijks leven om ze allemaal te geven wat ze nodig hebben. Maar het lukt ons goed, en samen met m'n dochter, maar ook met partner Rob en zijn hond Slim, vormen we een stabiel team.

In dit verhaal heb ik slechts drie honden uit mijn leven uitgelicht, maar er waren veel meer. En elke hond die op mijn pad kwam, heeft mij iets geleerd. Soms iets heel kleins, soms iets heel groots, maar altijd iets. Dat maakt honden voor mij zo ongelooflijk waardevol. Door te luisteren naar hun wijze lessen veranderde er altijd iets ten goede. In mijn leven, in mijn werk, in mijn mindset. Die inzichten, kennis en ervaring neem ik mee in mijn werk. Daarmee geef ik mensen, die hun hond of honden in het algemeen echt willen leren kennen, inzicht. Inzicht in hun hond en inzicht in zichzelf.





